

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.004.07.2017
P/17/108

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/108 – Wykorzystanie antybiotyków w produkcji zwierzęcej w województwie lubuskim.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Mariusz Kniat, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/41/2017 z dnia 13 kwietnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Nowej Soli (dalej: <i>PIW</i> lub <i>Inspektorat</i>) ul. Kossaka 24, 67-100 Nowa Sól
Kierownik jednostki kontrolowanej	Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Nowej Soli od 1 kwietnia 2016 r. jest Ewelina Lis (dalej: <i>Powiatowy Lekarz</i> lub <i>PLW</i>). Poprzednio, w okresie od 1 grudnia 2006 r. do 31 marca 2016 r. Powiatowym Lekarzem był Józef Malski. (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Powiatowy Lekarz, w ramach posiadanych kompetencji oraz możliwości kadrowych i finansowych, na ogół prawidłowo sprawował nadzór nad wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej na obszarze swej właściwości. NIK jednakże zauważa, że wskutek trudnej sytuacji kadrowej, działania nadzorcze zostały ograniczone w stosunku do założeń wynikających, z objętych kontrolą NIK, planów kontroli i planów badań monitoringowych (niepełna realizacja planów).

Przyjęta w Inspektoracie struktura organizacyjna odpowiadała obowiązującym wymogom, a pracownikom Inspektoratu przypisano określone obowiązki i zadania oraz udzielano wymaganych do sprawowania nadzoru upoważnień

Zakres sprawowanego nadzoru nad wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej obejmował kontrolę prawidłowości prowadzonej przez hodowców dokumentacji (ewidencji) leczenia zwierząt oraz prowadzenie badań monitoringowych na obecność niedozwolonych substancji. PLW na ogół prawidłowo przeprowadzał i dokumentował ww. kontrole, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości – poza jednostkowym przypadkiem zaniechania wydania decyzji administracyjnej blokującej stado w celu uniemożliwienia wykorzystywania zwierząt do produkcji środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz wprowadzania ich do obrotu – reagował zgodnie z obowiązującymi wymogami. Również właściwie typowano podmioty do objęcia badaniami monitoringowymi, a ich wyniki dokumentowano we właściwej formie. Stwierdzone w tym obszarze nieprawidłowości dotyczyły natomiast przekraczania, wyznaczonego przepisami powszechnie obowiązującymi, czasu na dostarczenie pobranych próbek do laboratorium oraz niedochowania aspektu pełnego zaskoczenia przy poborze próbek.

PLW rzetelnie prowadził wymagane rejestry/wykazy², wydawał decyzje o wpisie bądź wykreśleniu z rejestru oraz sporządzał sprawozdania. NIK zauważa jednak, że wskutek potencjalnego niedopełnienia obowiązków rejestracyjnych przez niektórych hodowców, PLW może nie dysponować pełną wiedzą o podmiotach objętych nadzorem weterynaryjnym.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Badaniem objęto rejestr/wykazy prowadzone w Zespole do spraw bezpieczeństwa żywności.

We właściwy sposób PLW zawarł oraz wywiązywał się z obowiązków nałożonych postanowieniami porozumienia o współpracy z Inspekcją Sanitarną. Również podejmując działania w ramach systemu RASFF³, postępował stosownie do przyjętych schematów działania, realizując niezwłocznie i we właściwy sposób swoje zadania. Współpraca z innymi podmiotami nie dotyczyła wykorzystania antybiotyków w produkcji żywności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie Inspektoratu do sprawowania nadzoru nad wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej.

Opis stanu faktycznego

1.1. Do zadań Powiatowego Inspektoratu Weterynarii kierowanej przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w kontrolowanym okresie należało w szczególności sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji, umieszczaniu na rynku oraz sprzedaży bezpośredniej⁴, a także prowadzenie monitorowania substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych u zwierząt, w ich wydzielinach i wydalinach, w tkankach lub narządach zwierząt, w produktach pochodzenia zwierzęcego, w wodzie przeznaczonej do pojenia zwierząt oraz środkach żywienia zwierząt⁵.

Stosownie do wymogów zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁶ (MRiRW) w strukturze organizacyjnej Inspektoratu⁷ wyodrębniono następujące komórki organizacyjne realizujące zadania nadzorcze Inspekcji Weterynaryjnej (bez bezpośredniego wyodrębnienia zadań w zakresie nadzoru nad wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej): *Zespół do spraw bezpieczeństwa żywności (ZBŻ)*⁸, *Zespół do spraw pasz i utylizacji (ZPU)*⁹ oraz *Zespół do spraw zdrowia i ochrony zwierząt (ZZZ)*¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 5-18)

Łączna liczba podmiotów nadzorowanych przez PLW na koniec 2014 r. wynosiła 1.682, na koniec 2015 r. – 1.692 oraz 2016 r. – 1.683. Natomiast liczba podmiotów nadzorowanych w podziale na poszczególne zespoły była następująca:

- ZPU: 2014 r. – 726, 2015 r. – 779, 2016 r. – 822. Największą grupę stanowili hodowcy zwierząt gospodarskich (odpowiednio: 365, 374, 378) oraz zarejestrowane gospodarstwa produkujące materiały paszowe (odpowiednio: 326, 365 oraz 400);
- ZBŻ: 2014 r. – 62, 2015 r. – 67, 2016 r. – 71, w tym m.in. gospodarstwa produkujące mleko do skupu (16 – w latach 2014-2016), podmioty prowadzące sprzedaż bezpośrednią (odpowiednio: 5, 7, 11);

³ Rapid Alert System for Food and Feed - Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach.

⁴ Art. 3 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1077, ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2016 r.

⁵ Art. 3 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy – w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2016 r.

⁶ Zarządzenie Nr 1 MRiRW z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie organizacji wojewódzkich, powiatowych i granicznych inspektoratów weterynarii (Dz. Urz. MRiRW.2010.3.3, ze zm.).

⁷ Regulamin Organizacyjny PIW w Nowej Soli z dnia 18 lutego 2015 r.

⁸ Do zadań ZBŻ należało m.in.: sprawowanie nadzoru nad ubojem zwierząt rzeźnych, w tym badanie przedubojowe i poubojowe, nad bezpieczeństwem produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji i wymaganiami dla produktów, umieszczaniu na rynku, eksporcie i wwozie oraz sprzedaży bezpośredniej, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej oraz nad pozyskiwaniem mięsa na użytek własny, a także prowadzenie monitorowania substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych u zwierząt oraz w żywności pochodzenia zwierzęcego.

⁹ Do zadań ZPU należało m.in.: sprawowanie nadzoru nad wytwarzaniem, obrotem i stosowaniem pasz i dodatków paszowych, stosowaniem pasz leczniczych, realizowanie krajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu pasz, a także realizacja zadań wynikających z RASFF.

¹⁰ Do zadań ZZZ należało m.in.: sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt, szczególnie wymagań weterynaryjnych w gospodarstwach utrzymujących zwierzęta gospodarskie.

- ZZZ: 2014 r. – 894, 2015 r. – 846, 2016 r. – 790. Największą grupę stanowiły zakłady prowadzące utrzymywanie trzody chlewnej (odpowiednio: 336, 310 i 265), utrzymywanie bydła i cieląt (odpowiednio: 171, 154 i 140), utrzymywanie koniowatych (odpowiednio: 138, 127 i 127), utrzymywanie pszczół (104, 109, 124).

(dowód: akta kontroli str. 42-81)

1.2. Zasób kadrowy Inspektoratu w okresie objętym kontrolą przedstawiał się następująco:

- według stanu na koniec 2014 r. oraz 2015 r. – 12 osób (11,25 etatów), z czego osiem osób (osiem etatów) na stanowiskach merytorycznych (w tym PLW) związanych w wykonywaniem nadzoru i kontroli weterynaryjnej¹¹ (w tym sześciu lekarzy weterynarii, mgr inż. zootechnik oraz inż. technologii żywności),
- według stanu na koniec 2016 r. oraz na koniec I kw. 2017 r. – 11 osób (10,25 etatów), z czego siedem osób (w tym PLW i Z-ca PLW) na stanowiskach merytorycznych (w tym pięciu lekarzy weterynarii, mgr inż. zootechnik oraz inż. technologii żywności).

W poszczególnych zespołach zatrudnienie wynosiło: ZBŻ – dwóch pracowników (lekarz weterynarii¹², inż. technologii żywności), ZPU – dwóch pracowników (lekarzy weterynarii), przy czym z dniem 28 lutego 2017 r. jeden z nich¹³ rozwiązał stosunek pracy (wypowiedzenie złożone przez pracownika) – aktualnie jeden pracownik, ZZZ – do dnia 31 marca 2016 r. trzech pracowników (dwóch lekarzy weterynarii, mgr inż. zootechnik), a od 1 kwietnia 2016 r. dwóch pracowników¹⁴ (lekarz weterynarii, mgr inż. zootechnik), przy czym jeden z nich z w dniu 28 kwietnia 2017 r. złożył wypowiedzenie umowy o pracę (rozwiązanie stosunku pracy z dniem 31 lipca 2017).

(dowód: akta kontroli str. 5-19, 244)

Dla ww. pracowników opracowano zakresy czynności oraz posiadali oni upoważnienia do wykonywania kontroli urzędowych oraz nakładania grzywien w drodze mandatu karnego w zakresie powierzonych im zadań.

(dowód: akta kontroli str. 20-39)

Ww. zespoły podlegały bezpośrednio Powiatowemu Lekarzowi, który spełniał wymogi określone w przepisie art. 9 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej.

Stosownie do postanowień ww. zarządzenia MRiRW oraz regulaminu organizacyjnego PIW, Inspektoratem kieruje Powiatowy Lekarz przy pomocy Zastępcy PLW. Od 26 lutego 2017 r. w Inspektoracie zatrudniono Z-cę PLW (wcześniej stanowisko to nie było obsadzone).

(dowód: akta kontroli str. 5-19, 40-41)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: przyczyną nieobsadzenia stanowisk Z-cy PLW była trudna sytuacja finansowa oraz brak zatrudnienia w PIW lekarzy weterynarii spełniających obowiązujące wymogi dla objęcia tego stanowiska (brak wymaganej specjalizacji).

(dowód: akta kontroli str. 276-284)

Mając na uwadze liczbę obsadzonych etatów na stanowiskach merytorycznych, a także liczbę podmiotów podlegających nadzorowi PLW, na jeden etat pracownika merytorycznego przypadało w 2015 r. – 211 podmiotów, a w 2016 r. – 240 podmiotów.

(dowód: akta kontroli str. 19, 42-81)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *Aktualny stan zatrudnienia nie pozwala w pełni na wykonywanie ustawowych zadań IW przydzielonych do realizacji w ramach szczebla powiatowego, w tym realizacji zadań w zakresie nadzoru nad wykorzystaniem antybiotyków*

¹¹ Pozostali zatrudnieni to: główna księgową (jeden etat), sekretarka (jeden etat), kierowca (jeden etat) oraz radca prawny (1/4 etatu).

¹² W okresie od 01.01 do 19.12.2015 r. oraz od 02.01.2017 do nadal - nieobecny w pracy z powodu świadczenia rehabilitacyjnego lub zwolnień lekarskich.

¹³ W okresie od 12.08.2015 do 13.12.2016 r. - nieobecny w pracy z powodu urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub zwolnień lekarskich.

¹⁴ Ewelina Lis inspektor weterynaryjny w ZZZ została z dniem 1 kwietnia 2016 r. powołana na stanowisko PLW.

w produkcji zwierzęcej. Poszczególni pracownicy mają zwiększoną ilość obowiązków (długotrwale wykonują czynności spoza swojego zakresu czynności; bardzo często wykonują zadania innych zespołów). W trakcie kontroli NIK pracownik zespołu ZZO złożył wypowiedzenie (z przyczyn finansowych), co będzie generowało zwiększoną ilość zadań do wykonania przez pozostałych pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 276-284)

W okresie 2015-2017 (do końca maja) Powiatowy Lekarz przeprowadził ogółem sześć naborów na stanowisko merytoryczne – inspektor weterynaryjny, z których jeden zakończył się zatrudnieniem pracownika (na stanowisku Z-cy PLW). W przypadku pozostałych naborów nie zgłosił się żaden kandydat (4 nabory), a jeden nabór trwa (stan na 30 czerwca 2017 r.).

Według stanu na 30 czerwca w PIW jest jeden wakat (inspektor weterynaryjny w ZZZ), a w związku z ww. wypowiedzeniem umowy o pracę pracownika w ZZZ, od dnia 1 sierpnia 2017 r. pojawi się kolejny wakat w tym zespole.

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *Taki stan rzeczy spowodowany jest z jednej strony dużymi wymaganiami stawianymi osobom zatrudnianym w IW, z drugiej strony stosunkowo niskimi zarobkami. Wskazać należy, iż osoba posiadająca wykształcenie pozwalające na zatrudnienie w IW ma bardzo duże możliwości pracy, w tym przede wszystkim możliwość prowadzenia własnej praktyki weterynaryjnej, co powoduje, iż zarobki z tego tytułu są nieporównywalnie wyższe niż uzyskiwane w IW.*

Zauważalny jest ponadto ogólny spadek prestiżu pracy w służbie cywilnej co spowodowane jest krótką ścieżką awansu i coraz to większą odpowiedzialnością.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami tylko lekarz weterynarii ma prawo certyfikować świadectwa zdrowia. Wykształcenie weterynaryjne daje podstawę do poruszania się w prawie weterynaryjnym, które głównie oscyluje wokół szeregu jednostek chorobowych. Wykształcenie lekarsko weterynaryjne daje podstawę zrozumienia tematów i problemów występujących w IW.

Potrzebę zatrudniania wyłącznie lekarzy weterynarii widać w sytuacji, gdy podczas ich nieobecności czynności takie jak wysyłka zwierząt, wysyłka produktów pochodzenia zwierzęcego nie może być wykonana przez np. inżyniera technologii żywności. Podczas dłuższej nieobecności lekarza weterynarii jego obowiązki muszą przejąć pozostali lekarze, co jest dla nich znacznym obciążeniem.

(dowód: akta kontroli str. 19, 82-83, 276-284)

W okresie objętym kontrolą osoby zatrudnione na stanowiskach merytorycznych związanych z wykonywaniem nadzoru i kontroli weterynaryjnej nie uczestniczyły w szkoleniach (kursach, seminariach) organizowanych przez podmioty spoza Inspekcji Weterynaryjnej obejmujących problematykę związaną z nadzorowaniem wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej.

Ww. pracownicy uczestniczyli natomiast w naradach/szkoleniach organizowanych przez WIW/GIW, na których omawiano m.in. ww. problematykę w następującym zakresie: nadzór nad podmiotami produkującymi żywność pochodzenia zwierzęcego, w tym badaniami kontrolnymi substancjami niedozwolonymi, nadzór farmaceutyczny – produkty lecznicze weterynaryjne i substancje niedozwolone, realizacja monitoringu pasz oraz monitoringu prowadzonego ZBŻ na obecność substancji niedozwolonych, w tym antybiotyków, pobieranie próbek pasz.

(dowód: akta kontroli str. 84-85)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *Fundusze jednostki zostały zabezpieczone głównie na szkolenia organizowane przez PIW PIB Puławy (dot. pracowników merytorycznych) oraz szkolenia dla pracowników administracyjnych.*

W IW wykorzystywany jest system kaskadowy szkoleń – szkolenia/narady są organizowane przez GIW, następnie przez WIW, który dalej dokonuje przeszkolenia pracowników PIW. W przypadku zmian w przepisach skutkujących zmianami w zakresie sposobu i zakresu

postępowania przez pracowników PIW każdorazowo są organizowane we wskazanym systemie szkolenia.

W ocenie PLW nie ma konieczności poszerzenia wiedzy pracowników PIW o wykorzystywaniu antybiotyków w produkcji zwierzęcej. Zakres wiedzy jest wystarczający do wykonywania czynności w zakresie aktualnych obowiązków inspektora szczebla powiatowego.

(dowód: akta kontroli str. 276-284)

1.3. Wykonanie planu wydatków Inspektoratu wyniosło 1.044,8 tys. zł w roku 2015 oraz 971,6 tys. zł w roku 2016 (spadek o 7% do roku poprzedniego). Środki przeznaczone na wydatki osobowe, tj. wydatki płacowe i pochodne stanowiły odpowiednio 53,9% oraz 61,0% wydatków ogółem (562,9 tys. zł oraz 593,0 tys. zł). Wyższe środki budżetowe w 2015 r. związane były m.in. z poniesieniem wydatków na zakupy inwestycyjne (§ 6060) w kwocie 100,0 tys. zł przeznaczonych na zakup samochodu służbowego oraz monitoringu siedziby PIW.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (bez nagród jubileuszowych) w 2016 r. osób zatrudnionych na stanowiskach merytorycznych związanych z wykonywaniem nadzoru weterynaryjnego wyniosło 4,0 tys. zł i było wyższe o 8,5% w porównaniu do 2015 r. (3,4 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pozostałych pracowników wyniosło odpowiednio 3,4 tys. zł oraz 3,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 86-91)

W okresie objętym kontrolą PLW siedmiokrotnie wnioskował do WIW o zwiększenie planu wydatków bieżących lub zakupów inwestycyjnych – trzykrotnie w roku 2015 na łączną kwotę 300 tys. zł oraz czterokrotnie w roku 2016 na łączną kwotę 197,8 tys. zł. W odpowiedzi na ww. wnioski każdorazowo zwiększano z rezerwy celowej (poz. 12) plan wydatków o wnioskowaną kwotę.

(dowód: akta kontroli str. 92)

Na wyposażeniu Inspektoratu nie znajdowało się zaplecze laboratoryjne umożliwiające przeprowadzenie badań na obecność substancji niedozwolonych (w tym antybiotyków). Próby pobrane w ramach *Krajowego programu badań kontrolnych obecności substancji niedozwolonych oraz pozostałości chemicznych, biologicznych i produktów leczniczych u zwierząt i żywności pochodzenia zwierzęcego* oraz próby w ramach Planu Urzędowych Kontroli Pasz były dostarczane do Zakładów Higieny Weterynaryjnej WIW (przede wszystkim ZHW WIW w Poznaniu i Wrocławiu) działających w ramach Inspekcji Weterynaryjnej oraz Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

(dowód: akta kontroli str. 103)

Powiatowy Lekarz w drodze decyzji administracyjnej wyznaczył w roku 2015 – dziewięciu, a w roku 2016 – 13 lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspektoratu (lekarzy urzędowych), do wykonywania zadań, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. a, b, c, d, e, f, l ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej. Dodatkowo wyznaczono trzy osoby do czynności pomocniczych (art. 16 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy).

W okresie objętym kontrolą nie było przypadków poinformowania PLW przez lekarzy urzędowych o jakichkolwiek nieprawidłowościach dotyczących wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej.

Wyznaczenie lekarzy weterynarii każdorazowo uzasadniano brakami kadrowymi Inspektoratu. Wykonanie czynności następowało po zawarciu umowy z wyznaczonymi osobami. Powiatowy Lekarz sprawował nadzór nad czynnościami wykonywanymi przez wyznaczonych lekarzy. I tak: w 2015 r. przeprowadzono osiem kontroli czynności prowadzonych przez wyznaczonych lekarzy, a w 2016 r. – 11 kontroli wyznaczonych lekarzy. W wyniku jednej z ww. kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niedotrzymaniu przez lekarza urzędowego terminów poboru prób urzędowych i wydano zalecenia w tym zakresie. Pozostałe kontrole nie wykazały nieprawidłowości (uchybień).

Wydatki poniesione przez Inspektorat w związku z wykonywaniem zadań przez wyznaczonych lekarzy weterynarii (w § 4170 wynagrodzenia bezosobowe) w 2015 r. wyniosły łącznie 73,6 tys. zł, a w 2016 r. – 84,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 86-89, 93-96, 102)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *PLW wyznaczył ULW z przyczyn organizacyjnych. Wiele czynności wymaga wykonania ich poza godzinami urzędowania IW. Duża ilość czynności do wykonania w terenie, braki kadrowe w PIW nie pozwalają na wykonanie ustawowych zadań IW bez wyznaczenia lek. wet. niebędących pracownikami IW.*

Nie jest możliwe również, aby PLW wyznaczył tylko jednego lub dwóch lekarzy weterynarii. Zazwyczaj bowiem głównym źródłem dochodu lekarzy są gabinety/przychodnie weterynaryjne, więc ilość prac zleconych przez PLW to tylko część ich pracy zawodowej i zadania te mogą być wykonywane w ograniczonym czasowo zakresie. Często jedna godzina pracy w gabinecie przynosi dochód wielokrotnie wyższy niż wykonywanie czynności zleconych. Ilość wyznaczonych lekarzy weterynarii zależy od ilości i rodzaju podmiotów na terenie powiatu.

Niekiedy część z lekarzy ma wyznaczenie tylko do jednej czynności np. obserwacji zwierząt w kierunku wścieklizny i nie godzą się na wyznaczenie do np. pobierania krwi (pracując w gabinecie dla małych zwierząt nie posiadają odpowiednich umiejętności przy obsłudze zwierząt gospodarskich

(dowód: akta kontroli str. 276-284)

1.4. Badanie w zakresie rzetelności prowadzenia rejestru i wykazów podmiotów nadzorowanych, o których mowa w przepisie art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego¹⁵ (dalej: *uppz*) oraz wydawania decyzji administracyjnych w stosunku do tych podmiotów (art. 20 ust.1 pkt 2 *uppz*) wykazało m.in., że:

- prowadzony w Inspektoracie (w ZBŻ) w formie papierowej rejestr zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty zawierał dane wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 września 2010 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów¹⁶ (dalej: *rozporządzenie rejestracyjne*), za wyjątkiem dwóch elementów (rejestr nie zawierała takich rubryk), tj.:
 - numer w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo numer identyfikacyjny w ewidencji gospodarstw rolnych w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności - w przypadku pomieszczeń gospodarstwa, z wyłączeniem gospodarstw rybackich, o ile taki numer posiada; - art. 21 ust. 2 pkt 1a *uppz*,
 - wskazanie, czy zakład zamierza korzystać z krajowych środków dostosowujących, o których mowa w art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 853/2004 - art. 21 ust. 2 pkt 4 *uppz*
- wykazy ww. podmiotów¹⁷ prowadzono w formie elektronicznej pozwalającej na sporządzanie wydruków (*MS Excel*) w szczególności i na formularzach

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 242.

¹⁶ Dz. U. Nr 187, poz. 1258 – rozporządzenie obowiązywało do 31 grudnia 2016 r. Od dnia 1 stycznia 2017 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykazów takich zakładów (Dz. U. poz. 2192).

¹⁷ Tj. Wykaz zakładów mięsnych zatwierdzonych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 853/2004, Wykaz podmiotów prowadzących działalność marginalną, lokalną i ograniczoną (MLO), Wykaz podmiotów zakwalifikowanych do sprzedaży bezpośredniej – produkty rybołówstwa, zwierzęta łowne, nieprzetworzone produkty pszczele, Wykaz podmiotów zarejestrowanych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 852/2004 – Punkty skupu dziczyzny, Koła łowieckie.

wynikających z *Instrukcji*¹⁸ oraz *Wytycznych*¹⁹ opracowanych i przekazanych do stosowania przez Głównego Lekarza Weterynarii (GLW), a każdy podmiot odnotowany w poszczególnych wykazach ujęty był w rejestrze,

- w latach 2015-2016 na wniosek zainteresowanych podmiotów PLW wpisał do rejestru 15 podmiotów oraz skreślił z rejestru sześć podmiotów (z powodu zaprzestania działalności), przy czym decyzje w ww. sprawach wydawano każdorazowo w terminach zgodnych z Kpa, a informacje o każdej zmianie w tym zakresie – stosownie do wymogu z art. 22 ust. 1 pkt uppz – PWL za pośrednictwem Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii (WLW) przekazywał GLW,
- o skreśleniu zakładu z rejestru (sześć przypadków) PLW nie powiadamiał państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wojewódzkiego inspektora inspekcji handlowej, do czego był zobowiązany na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 2 uppz,
- nie stwierdzono przypadków nierzetelnego wykazywania danych dotyczących liczby nadzorowanych podmiotów w sporządzanej sprawozdawczości²⁰.

W latach 2015-2016 PLW nie stwierdził przypadków prowadzenia nielegalnej (bez dokonania wymaganej rejestracji lub zatwierdzenia) produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego.

(dowód: akta kontroli str. 69-71)

W związku z wystąpieniem na terytorium Polski wysoce zjadliwej grypy ptaków wywołanej wirusem grypy A podtypu H5 i H7 (na obszarze właściwości PLW wystąpiły dwa ogniska ptasiej grypy) na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie zarządzenia środków związanych z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków²¹ wprowadzono m.in. nakaz zgłaszania do PLW miejsc (gospodarstw), w których utrzymywany jest drób lub inne ptaki.

W ramach działań dotyczących zwalczania ptasiej grypy, w tym polegających na zidentyfikowaniu takich gospodarstw PLW we współpracy m.in. z lokalnymi samorządami, Policją, ARiMR, PSS-E, hodowcami drobiu, punktami sprzedaży paszy, sołtysami oraz z lekarzami wolnej praktyki podjął m.in. działania szkoleniowe oraz informujące (pisma, ulotki, strona internetowa) o konieczności zgłoszenia oraz wprowadzeniu prawnych zakazów i nakazów w utrzymaniu drobiu.

W wyniku ww. działań zidentyfikowano na terenie właściwości PLW ogółem 698 gospodarstw posiadających ptactwo²², w tym 56 gospodarstw posiadających nie mniej niż 50 sztuk (z tego 12 powyżej 100 sztuk).

(dowód: akta kontroli str. 97-101)

Według rejestru podmiotów nadzorowanych przez ZZZ²³ na koniec 2015 r. zarejestrowanych było 109 podmiotów utrzymujących pszczoły (w tym 19 utrzymujących

¹⁸ Instrukcja GLW Nr GIWbż-500-2/2013 z dnia 26 sierpnia 2013 r w sprawie postępowania organów Inspekcji Weterynaryjnej przy zatwierdzaniu, zatwierdzaniu warunkowym i rejestracji przedsiębiorstw sektora spożywczego oraz zawieszaniu i cofaniu zatwierdzenia, a także przy wykreślaniu tych przedsiębiorstw z rejestru.

¹⁹ Wytyczne dla organów Inspekcji Weterynaryjnej w sprawie sposobu prowadzenia wykazów przedsiębiorstw produkujących i/lub wprowadzających do obrotu produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do spożycia przez ludzi, w tym także sposobu przekazywania do GLW informacji o takich przedsiębiorstwach (wrzesień 2013r.).

²⁰ W RRRW-5 Sprawozdanie z działalności i stanu sanitarnego obiektów, w których produkowane są produkty pochodzenia zwierzęcego.

²¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 2091 – uchylone z dniem 6 kwietnia 2017 r. na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie zarządzenia środków związanych z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków (Dz. U. poz. 722).

²² Tj. m.in.: kury, gołębie, gęsi, perlice, kaczki, indyki.

²³ Rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o którym mowa w przepisie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, ze zm.).

powyżej 40 rodzin pszczelich), a na koniec 2016 r. 124 takich podmiotów (w tym 22 utrzymujących powyżej 40 rodzin pszczelich).

Spośród ww. podmiotów sprzedaż bezpośrednią nieprzetworzonych produktów pszczelich (w tym miodu) zarejestrowaną miało odpowiednio:

- w roku 2015 – siedem podmiotów (tj. 6,4% ogółu podmiotów utrzymujących pszczoły), w tym trzy podmioty utrzymujące powyżej 40 rodzin pszczelich (15,8% takich podmiotów),
- w roku 2016 – dziewięć podmiotów (7,3% ogółu podmiotów utrzymujących pszczoły), w tym cztery podmioty utrzymujące powyżej 40 rodzin pszczelich (18,2% takich podmiotów).

Podmioty utrzymujące pszczoły niemające jednocześnie zarejestrowanej sprzedaży bezpośredniej (niezależnie od ilości posiadanych rodzin pszczelich oraz potencjalnej możliwości sprzedaży miodu) nie były brane pod uwagę przy typowaniu podmiotów do badań monitoringowych na obecność substancji niedozwolonych, w tym antybiotyków (pkt 2.3.1. niniejszego wystąpienia). I tak przykładowo w roku 2015: pięć podmiotów z największą liczbą rodzin pszczelich nie było uwzględnianych przy typowaniu podmiotu do poboru próbki.

(dowód: akta kontroli str. 53-61, 72-74, 104-107, 212-221)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *W 2013 r. do Lubuskiego Związku Pszczelarzy w Zielonej Górze oraz Koła Rejonowego Pszczelarzy w Nowej Soli wystosowano pismo z informacją jakich formalności należy dokonać w celu uzyskania uprawnień do wprowadzania miodu i nieprzetworzonych produktów pszczelich pozyskanych ze swoich pasiek na rynek.*

Po analizie rejestru podmiotów nadzorowanych w 2017 r. w piśmie do w/w adresatów przekazano informację, iż w przypadku zamiaru wprowadzania na rynek produktów pochodzenia zwierzęcego tj. w szczególności miodu i produktów pszczelich, konieczne jest zarejestrowanie prowadzonej w tym zakresie działalności w rejestrze prowadzonym przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla siedziby gospodarstwa. Jednocześnie poinformowano, iż prowadzenie ww. działalności bez zgłoszenia do Inspekcji Weterynaryjnej i zarejestrowania, stanowi czyn podlegający karze pieniężnej.

Każdy pszczelarz w trakcie rejestracji pasieki w PIW jest informowany o obowiązującym stanie prawnym dotyczącym wprowadzania na rynek produktów pochodzenia zwierzęcego.

Rozporządzenie MRiRW z 20 grudnia 2016 r. w sprawie zarządzenia środków związanych z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków nałożyło obowiązek zgłaszania do powiatowego lekarza weterynarii miejsc, w których jest utrzymywany drób lub inne ptaki, z wyłączeniem ptaków utrzymywanych stale w pomieszczeniach mieszkalnych. W PIW przeprowadzono analizę zgłoszeń pod względem ilości utrzymywanego drobiu. Do właścicieli tzw. chowu przyzagrodowego utrzymujących ilość drobiu wskazującą na brak możliwości wykorzystania produktów pochodzenia zwierzęcego na użytek własny wysłano informację o możliwości zarejestrowania sprzedaży bezpośredniej lub rolniczego handlu detalicznego.

Pismem z czerwca br. PLW poinformował zarządcę targowiska w Nowej Soli, że pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajdują się producenci żywności zarejestrowani jako sprzedaż bezpośrednia, rolniczy handel detaliczny lub działalność marginalna, lokalna i ograniczona (opisano jakie produkty mogą wchodzić w ofertę sprzedaży).

Na stronie internetowej PIW zamieszczono ulotki informacyjne o sprzedaży bezpośredniej i rolniczym handlu detalicznym wraz ze wzorem wniosku o wpis do rejestru.

Podkreślić należy, iż rejestracja podmiotów prowadzących sprzedaż bezpośrednią odbywa się na wniosek podmiotu.

(dowód: akta kontroli str. 269-295)

W latach 2015-2016 PLW nie dokonywał kontroli targowisk zlokalizowanych na obszarze właściwości PLW. Nie wystąpiły również przypadki informowania PLW przez organy Inspekcji Sanitarnej o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu tych targowisk w zakresie objętym nadzorem weterynaryjnym.

(dowód: akta kontroli str. 108-109)

W toku kontroli NIK upoważnieni pracownicy PIW przeprowadzili kontrole na targowisku miejskim w Nowej Soli²⁴. W wyniku ww. czynności kontrolnych nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 11 z 16 skontrolowanych podmiotów (69%), a polegały one m.in. na:

- bez wymaganej rejestracji w Inspekcji Weterynaryjnej sprzedaż prowadziło sześć podmiotów (37,5%), z tego: dwóch sprzedawało nabiał (100% sprzedawców tych produktów), dwóch sprzedawało miód (66,7% sprzedawców tych produktów) oraz dwóch sprzedawało jaja kurze (25% sprzedawców tych produktów),
- w przypadku pięciu sprzedawców jaj kurzych (62,5% sprzedawców jaj) stwierdzono sprzedaż niezgodną z obowiązującymi wymaganiami weterynaryjnymi, tj. m.in. brak oznaczania terminu przydatności do spożycia, wielokrotne używanie wyłaczanek tekturowych, brak oznakowania jaj, niewłaściwe sklasyfikowanie jaj wg wagi i ceny.

W toku czynności kontrolnych każdorazowo informowano kontrolowanych o obowiązujących przepisach i wymaganiach w zakresie prawidłowej sprzedaży oraz wydawano zalecenia w celu usunięcia nieprawidłowości. O stwierdzonych nieprawidłowościach w czterech przypadkach został powiadomiony właściwy miejscowo (dla kontrolowanego) PLW, a w jednym przypadku PPIS w Nowej Soli. Efektem ww. kontroli było m.in. dopełnienie obowiązków rejestracyjnych przez jeden skontrolowany podmiot²⁵ – sprzedawca nabiału.

(dowód: akta kontroli str. 109-113)

W dniu 1 czerwca 2017 r. PLW – powołując się na ustalenia z ww. kontroli targowiska – zwróciła się do Kierownika targowiska miejskiego w Nowej Soli z prośbą o przekazywanie informacji na temat sprzedaży żywności pochodzenia zwierzęcego prowadzonej przez rolników i producentów, których działalność podlega nadzorowi weterynaryjnemu. W ww. piśmie PLW poinformowała również o obowiązujących zasadach i wymogach dotyczących ww. sprzedaży oraz wskazała dane kontaktowe pracowników PIW.

W dniu 6 czerwca 2017 r. PLW – powołując się na ustalenia z ww. kontroli targowiska – zwróciła się również do Lubuskiego Związku Pszczelarzy – Rejonowe Koło w Nowej Soli z informacją o obowiązujących wymogach w zakresie wprowadzaniu miodu i nieprzetworzonych produktów pszczelich na rynek, w tym w szczególności obowiązku i zasadach rejestracji.

(dowód: akta kontroli str. 285-287)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *W latach 2015-2016 PLW nie otrzymał informacji od PPIS o nieprawidłowościach na targowiskach dotyczących podmiotów, które obejmuje nadzór IW. Podkreślić należy, iż IW w zakresie swoich kompetencji ma uprawnienie do kontroli podmiotów zajmujących się sprzedażą bezpośrednią na terenie zakładu w którym produkowane są produkty pochodzenia zwierzęcego. W związku z powyższym podmioty prowadzące działalność na targowisku, co do zasady, w przypadku dokonania przez nie rejestracji są obejmowane nadzorem IW, ale niekoniecznie w miejscu sprzedaży.*

PLW w ramach swoich kompetencji może przeprowadzić akcję informacyjną tak jak to uczyniono w przypadku podmiotów utrzymujących drób, czy też podmiotów utrzymujących pszczoły.

(dowód: akta kontroli str. 276-285)

²⁴ W dniu 26 maja 2017 r. przeprowadzono oględziny czynności nadzorczych pracowników PIW wobec podmiotów prowadzących działalność objętą nadzorem weterynaryjnym – prowadzących taką działalność na Targowisku Miejskim w Nowej Soli przy ul. Królowej Jadwigi.

²⁵ Według stanu na 7 czerwiec 2017 r.

1.5. Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Zielonej Górze (WIW) przeprowadził łącznie 10 kontroli w Inspektoracie (po pięć w każdym roku). W przedmiocie oceny sposobu realizacji przez PLW planu badań kontrolnych pozostałości w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 lipca 2006 r.²⁶ (dalej: *rozporządzenie monitoringowe*) oraz Instrukcji Głównego Lekarza Weterynaryjnego Nr GIWlab 830-9/13 z 15 marca 2013 r.²⁷ (dalej: *Instrukcja Monitoringowa*) WIW przeprowadził jedną kontrolę (17 czerwca 2015 r.) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

W latach 2015-2016 do Inspektoratu nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące problematyki wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej.

(dowód: akta kontroli str. 114-118)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. PLW nie powiadamiał państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wojewódzkiego inspektora inspekcji handlowej o żadnym przypadku skreślenia zakładu z rejestru (wyrejestrowano sześć podmiotów), co stanowiło naruszenie przepisu art. 22 ust. 1 pkt 2 uppz.

Starszy specjalista ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ZBŻ wyjaśnił, że: *Zaniechanie tego obowiązku wynikało z mojego przeoczenia. Jednocześnie informuję, że już w toku kontroli dopełniliśmy wymogów związanych z obowiązkiem informowania tych organów o przypadkach wykreślenia z rejestru i będziemy na bieżąco je informować o każdym takim przypadku w przyszłości.*

W toku kontroli NIK, PLW powiadomił właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wojewódzkiego inspektora inspekcji handlowej o wyrejestrowaniu ww. podmiotów

(dowód: akta kontroli str. 69-71, 296-301)

2. Prowadzony w Inspektoracie (w ZBŻ) w formie papierowej rejestr zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty nie zwiarał dwóch elementów, o których mowa w art. 21 ust. 2 pkt 1a oraz ust. 2 pkt 4 uppz, co stanowiło naruszenie przepisu § 2 ust. 1 rozporządzenia rejestracyjnego.

Starszy specjalista ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ZBŻ wyjaśnił, że: *Wykaz/rejestr zakładów nadzorowanych prowadzony był w formie Ksiąg, które zostały opracowane i wdrożone do zastosowania w latach 2008-2009. Wzory formularzy zawarte w sporządzonej Księdze nie zawierają takich danych o zakładach jak: nr KRS oraz informacji, czy zakład korzystał ze środków dostosowawczych. Księgi w takiej formie funkcjonowały do końca 2016 r. Wskutek przeoczenia Księgi nie były aktualizowane do końca 2016 r.*

Od 2017 roku wprowadzono rejestr zakładów nadzorowanych on-line, gdzie spośród wielu informacji o rejestrowanym czy zatwierdzanym zakładzie znajdują się też informacje o nr KRS i o korzystaniu przez zakład ze środków dostosowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 69-71, 296-298)

²⁶ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie sposobu postępowania z substancjami niedozwolonymi, pozostałościami chemicznymi, biologicznymi, produktami leczniczymi i skażeniami promieniotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 147, poz. 1067, ze zm.) – obowiązywało do 27 czerwca 2017 r.

²⁷ Instrukcja Głównego Lekarza Weterynaryjnego Nr GIWlab 830-9/13 z 15 marca 2013 r. w sprawie zakresu i sposobu realizacji programu badań kontrolnych substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych u zwierząt w produktach pochodzenia zwierzęcego oraz w wodzie przeznaczony do pojenia zwierząt i paszach.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Najwyższa Izba Kontroli uznaje za pożądane, kontynuowanie dotychczasowych oraz wdrożenie kolejnych działań, w celu zidentyfikowania podmiotów objętych nadzorem weterynaryjnym i skutecznego wyegzekwowania od nich realizacji obowiązków rejestracyjnych. Przedstawione w pkt. 1.4. niniejszego wystąpienia ustalenia dotyczące hodowców drobiu oraz pszczół mogą bowiem wskazywać, że niektóre z tych podmiotów – z uwagi na skalę posiadanych zwierząt – powinny być objęte nadzorem weterynaryjnym po uprzednim dopełnieniu obowiązków rejestracyjnych.
2. Zdaniem NIK, należy podjąć skuteczne działania w celu uzupełnienia braków kadrowych w Inspektoracie. Dotychczas nieobsadzony etat w ZZZ oraz odejście kolejnego pracownika z tego zespołu, może bowiem niekorzystnie wpływać na zakres i jakość realizacji zadań w zakresie sprawowanego nadzoru.
3. NIK dostrzega potrzebę – na co wskazują m.in. ww. ustalenia z kontroli PLW przeprowadzone w toku kontroli NIK na targowisku miejskim w Nowej Soli – zwiększenia nadzoru PLW nad legalnością oraz warunkami prowadzenia sprzedaży artykułów pochodzenia zwierzęcego na targowiskach w zakresie objętym nadzorem weterynaryjnym. Dotychczasowy brak takich działań mógł bowiem nie sprzyjać wyeliminowaniu nieprawidłowości w tym obszarze.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, przyjęta w PIW struktura organizacyjna odpowiadała obowiązującym wymogom, a pracownikom Inspektoratu przypisano określone obowiązki i zadania oraz udzielano wymaganych do sprawowania nadzoru upoważnień. Do realizacji niektórych z zadań Inspekcji, z uwagi na niekorzystną sytuację kadrową i finansową, wyznaczano w drodze wymaganych decyzji administracyjnych lekarzy urzędowych. Ograniczenia kadrowe, związane w szczególności z nieobsadzonymi etatami oraz długotrwałymi absencjami pracowników merytorycznych, wpłynęły również niekorzystnie na sposób i zakres realizacji zadań nadzorczych, w tym zwłaszcza na niepełne wykonanie planów kontroli i badań monitoringowych (w zakresie opisanym w pkt. 2 niniejszego wystąpienia).

PLW rzetelnie prowadził natomiast wymagane rejestry/wykazy, wydawał decyzje o wpisie bądź wykreśleniu podmiotu z rejestru oraz sporządzał sprawozdania, a stwierdzone w tym obszarze nieprawidłowości – z uwagi na ich jednostkowy i formalny charakter – nie miały wpływu na realizację zadań nadzorczych. NIK zauważa jednak, że wskutek potencjalnego niedopełnienia obowiązków rejestracyjnych przez niektórych hodowców, PLW może nie dysponować pełną wiedzą o podmiotach objętych nadzorem weterynaryjnym. Poprawy wymaga również sposób sprawowania nadzoru nad legalnością oraz warunkami prowadzenia sprzedaży artykułów pochodzenia zwierzęcego na targowiskach w zakresie objętym nadzorem weterynaryjnym.

Podkreślenia wymaga, że jeszcze w toku kontroli, PLW podjął lub zadeklarował działania mające na celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

2. Sprawowanie nadzoru nad wykorzystaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej oraz egzekwowanie zaleceń pokontrolnych.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą w Inspektoracie nie podejmowano udokumentowanych działań (np. poprzez sporządzanie strategii, programów, analiz, raportów) mających na celu identyfikację problemu i zagrożeń związanych z wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej, a także zmierzających do określenia skali, zakresu oraz przyczyn tego zjawiska.

(dowód: akta kontroli str. 119)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: (...) *Analizę i ocenę sytuacji epizootycznej, bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego i wymagań weterynaryjnych przy ich produkcji zgodnie z art.13 i art.1 4 u stawy o Inspekcji Weterynaryjnej dokonuje Główny Lekarz Weterynarii i wojewódzki lekarz weterynarii. Bazą dla tej analizy i oceny są m.in.*

sprawozdania ze szczebla powiatu (zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (tj. Dz. U. 2014 r. poz. 1539 ze zmianami) organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania danych i przekazywania informacji dotyczących występowania chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji, a także podlegających obowiązkowi monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe).

(dowód: akta kontroli str. 119, 269-275)

2.2. Badaniem w zakresie planowania i realizacji zadań kontrolnych związanych z nadzorem nad prawidłowością wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej objęto następujące rodzaje kontroli prowadzone przez PLW:

- a) kontrole gospodarstw dotyczące dobrostanu zwierząt dokumentowanych w formie protokołu kontroli (wg obowiązującego wzoru) – *Lista kontrolna SPIWET gospodarstwa (dobrostan zwierząt)* – kontrole prowadzone przez ZZZ. Zakres tych kontroli obejmował m.in. badanie ewidencji leczenia zwierząt;
- b) kontrole dotyczące wykrywania substancji przeciwbakteryjnych w wodzie dokumentowanych w formie protokołu kontroli (wg obowiązującego wzoru) – *Lista kontrolna SPIWET „PASZE G”* – kontrole prowadzone przez ZPU w gospodarstwach.

Zakres tych kontroli – poprzedzających każdorazowo pobranie próby wody w ramach monitoringu/badań urzędowych – obejmował m.in. badanie dokumentacji leczenia zwierząt, kontrolę pomieszczeń gospodarstwa na okoliczność występowania leków (w tym antybiotyków), opakowań po lekach i innych substancji, faktu posiadania i stosowania pasz leczniczych i innych dodatków paszowych;

- c) kontrole dotyczące wytwarzania pasz na własne potrzeby, żywienie zwierząt, produkcja pierwotna dokumentowanych w formie protokołu kontroli (wg obowiązującego wzoru) – *Lista kontrolna SPIWET „PASZE C”* – kontrole prowadzone przez ZPU w gospodarstwach. Zakres tych kontroli obejmował m.in. badanie ewidencji leczenia zwierząt oraz miejsc przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i pasz leczniczych pod względem dopełniania właściwych warunków;
- d) kontrole doraźne – w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w ramach badań monitoringowych (obecności substancji niedozwolonych).

(dowód: akta kontroli str. 120-143, 148-151)

2.2.1. W zakresie prowadzonych przez ZZZ kontroli dobrostanu zwierząt w latach 2015-2016 zrealizowano plany kontroli (w roku 2015 skontrolowano 60 gospodarstw²⁸, a w roku 2016 – 69 gospodarstw²⁹).

Według dokumentacji PIW w wyniku ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w ewidencji (dokumentacji) leczenia zwierząt oraz miejsc do przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych.

Ww. kontrole polegały na formalnej analizie zgromadzonej w gospodarstwie ewidencji leczenia zwierząt bez badania zasadności i prawidłowości zaordynowanych przez lekarza weterynarii leków oraz przyczyn uzasadniających objęcie zwierząt leczeniem weterynaryjnymi produktami leczniczymi.

W żadnym z badanych przypadków nie weryfikowano/wyjaśniono ustaleń w zakresie dokumentacji leczenia zwierząt z nadzorem farmaceutycznym w WIW lub z lekarzem prywatnej praktyki leczącym zwierzęta.

Spośród 117 z ww. kontroli (bez akwakultury): w 10 przypadkach (8,5% ogółu kontroli) w SPIWET wskazano informację o leczeniu zwierząt w oparciu o ostatnią kartę z ewidencji

²⁸ W tym jedna z zakresu akwakultury – lista kontrolna SPIWET w zakresie akwakultury.

²⁹ W tym jedenaście z zakresu akwakultury – lista kontrolna SPIWET w zakresie akwakultury.

leczenia (m.in.: data karty, przyczyna leczenia, zastosowany weterynaryjny produkt leczniczy, dane lekarza opiekującego się stadem), w 18 przypadkach (15,3%) w SPIWET podano, że według oświadczenia hodowcy zwierzęta nie były leczone (dlatego w gospodarstwie brak dokumentacji leczenia zwierząt), a w pozostałych przypadkach (76,3%) w SPIWET nie podano informacji o badanej dokumentacji leczenia zwierząt.

Starszy specjalista ds. kontroli wymogów Wzajemnej Zgodności w ZZZ wyjaśnił, że brak informacji o fakcie leczenia zwierząt wynika z obowiązującej formy protokołu kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 72-74, 144-147, 148-151)

Nie stwierdzono przypadków nieprawidłowego dokumentowania czynności kontrolnych prowadzonych w ramach ww. kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 72-74)

2.2.2. W zakresie prowadzonych przez ZPU kontroli (dokumentowanych w formie Listy kontrolnej SPIWET „PASZE G” oraz „PASZE C”) w latach 2015-2016 plany kontroli ZPU sporządzono w oparciu o wskazania przez WIW m.in. odsetka gospodarstw produkujących pasze na potrzeby własne oraz stosujących pasze w żywieniu zwierząt. Realizację ww. planów kontroli w latach 2015-2016 przedstawiono poniżej:

- a) w 2015 r. – 31 kontrole ogółem, z czego: 17 kontroli w zakresie żywienia zwierząt w gospodarstwie SPIWET „PASZE C” (zaplanowano 20 takich kontroli) oraz 14³⁰ kontroli w zakresie monitoringu SPIWET „PASZE G” (zgodnie z planem);
- b) w 2016 r. – 31 kontrole ogółem, z czego: 21 kontroli w zakresie żywienia zwierząt w gospodarstwie SPIWET „PASZE C” (zgodnie z planem) oraz 10³¹ kontroli w zakresie monitoringu SPIWET „PASZE G” (zaplanowano 16 takich kontroli).

W sprawie niewykonania planów kontroli w latach 2015-2016 starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego w ZPU wyjaśnił, że spowodowane to było brakami kadrowymi.

(dowód: akta kontroli str. 75-81, 148-158)

Ww. kontrole polegały na formalnej analizie zgromadzonej w gospodarstwie ewidencji leczenia zwierząt bez badania zasadności i prawidłowości zaordynowanych przez lekarza weterynarii leków oraz przyczyn uzasadniających objęcie zwierząt leczeniem weterynaryjnymi produktami leczniczymi.

W żadnym z badanych przypadków nie weryfikowano ustaleń w zakresie dokumentacji leczenia zwierząt z nadzorem farmaceutycznym w WIW lub z lekarzem prywatnej praktyki leczącym zwierzęta.

Nie stwierdzono przypadków nieprawidłowego dokumentowania czynności kontrolnych prowadzonych w ramach ww. kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 75-81, 148-158)

PLW wyjaśnił, że *Powiatowy Lekarz Weterynarii podczas kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta sprawdza ewidencję leczenia dotyczącą zastosowanych środków leczniczych i analizuje te dokumenty pod kątem prawidłowości wypełnienia- nie sprawdza zasadności stosowania antybiotyku przez lekarza wolnej praktyki.*

O zastosowaniu weterynaryjnych produktów leczniczych, w tym antybiotyków decyduje lekarz wolnej praktyki, który opiekuje się stadem. To lekarz opiekujący się stadem wizytuje gospodarstwo na wezwanie właściciela zwierząt i ocenia aktualny stan zdrowia zwierząt. Często lekarze sprawujący opiekę nad zwierzętami gospodarskimi posiadają tytuł specjalisty w danej dziedzinie tj. opiekę nad drobiem sprawuje lekarz weterynarii

³⁰ W związku ze stwierdzeniem obecności substancji niedozwolonych – poza kontrolami planowymi – kontrolą (urzędową) objęto dodatkowo jeden podmiot – SPIWET „PASZE G”.

³¹ W związku ze stwierdzeniem obecności substancji niedozwolonych – poza kontrolami planowymi - kontrolą (urzędową) objęto dodatkowo jeden podmiot – SPIWET „PASZE G”.

posiadający specjalizację z chorób drobiu. Decyzję o wdrożeniu leczenia podejmuje m.in. na podstawie wyniku badania sekcyjnego lub wyniku badań mikrobiologicznych.

Podsumowując - PLW nie prowadzi kontroli zakładów leczniczych i nie sprawuje nadzoru nad działaniami lekarzy wolnej praktyki. PLW kontroluje ewidencje leczenia zwierząt gospodarskich oraz zwierząt, z których pozyskane tkanki lub produkty są przeznaczone do spożycia przez ludzi na fermach / w gospodarstwach pod względem prawidłowego wypełnienia ewidencji leczenia (zgodnie z art. 53 ustawy z 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt posiadacz zwierząt gospodarskich jest obowiązany do prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt, natomiast lekarze weterynarii są obowiązani do prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej z wykonanych zabiegów leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych.)

(dowód: akta kontroli str. 269-275)

Starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego wyjaśnił, że *Zasadność i prawidłowość stosowania antybiotyków przez lekarzy wolnej praktyki (zakładów leczniczych leczących dane zwierzęta) w kontrolowanych podmiotach nie jest oceniana.*

PIW nie prowadzi kontroli zakładów leczniczych oraz nie sprawuje nadzoru nad działaniami lekarzy wolnej praktyki. PIW kontroluje ewidencja leczenia zwierząt gospodarskich oraz zwierząt, z których pozyskane tkanki lub produkty są przeznaczone do spożycia przez ludzi na fermach / w gospodarstwach pod względem prawidłowego wypełnienia ewidencji leczenia.

(dowód: akta kontroli str. 75-81, 148-158)

Według dokumentacji PIW spośród ww. kontroli w jednym podmiocie³² stwierdzono nieprawidłowości w ewidencji (dokumentacji) leczenia zwierząt polegające na braku ewidencji leczenia zwierząt oraz wydano zalecenia dotyczące prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt od dnia kontroli. Kontrowany podmiot nie wniósł uwag i zastrzeżeń do ustaleń kontroli. Do dnia 30 czerwca 2017 r. PLW nie potwierdził realizacji ww. zaleceń. W przypadku pozostałych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego w ZPU wyjaśnił, że *Nie przeprowadzono planowanej kontroli sprawdzającej w tym zakresie ze względu na braki kadrowe oraz zwiększona liczbę obowiązków w dziale ZPU (długotrwałą nieobecność jednego pracownika zespołu ZPU od 12.08.2015r., moją długotrwałą nieobecnością w 2016 roku od 15.09.2016 do 30.11.2016r.), dziale ZBŻ (nieobecność jednego pracownika zespołu ZBŻ od 01.01.2017 r.) i ZZZ (ptasia grypa w województwie i na terenie powiatu w okresie grudzień 2016 r- marzec 2017 rok-na terenie powiatu nowosolskiego stwierdzono dwa ogniska grypy ptaków). Kontrola sprawdzająca jest zaplanowana na rok 2017.*

(dowód: akta kontroli str. 75-81, 152-167)

Analiza ewidencji leczenia zwierząt (kart leczenia) dokonana w trakcie kontroli PLW poprzedzającej pobranie prób monitoringowych wody udokumentowanych w protokole SPIWET „PASZE G” oraz/lub w SPIWET „PASZE C” wykazała, że:

- w roku 2015 spośród 15 hodowców objętych monitoringiem, u 14 hodowców (93,3%) stosowano antybiotyki, z tego u 13 w okresie nie wcześniej niż trzy miesiące od daty pobrania próby monitoringowej, w tym u dwóch hodowców trzody chlewnej (100%), u sześciu hodowców brojlera kurzego (100%) oraz u pięciu hodowców indyka rzeźnego (100%),
- w roku 2016 spośród 11 hodowców objętych monitoringiem, u ośmiu hodowców (72,7%) stosowano antybiotyki w okresie nie wcześniej niż trzy miesiące od daty pobrania próby monitoringowej, w tym u pięciu hodowców brojlera kurzego (83%) oraz u trzech hodowców indyka rzeźnego (100%).

³² Wet. Nr Ident. PL080400378p hodowca trzody chlewnej – kontrola z dnia 19.04.2016 r. – SPIWET „PASZE C”

(dowód: akta kontroli str. 168-187)

W sprawie przyczyn powszechnego stosowania antybiotyków w produkcji zwierzęcej i ewentualnych działań ograniczających to zjawisko:

- PLW wyjaśnił, że: *Gospodarstwa ukierunkowane są na intensywną hodowlę zwierząt. Szybkie efekty produkcyjne wiążą się z wysiłkiem organizmu. Intensyfikacja i stres są czynnikami sprzyjającymi rozprzestrzenianiu się infekcji, które niekorzystnie wpływają na produktywność. Przy dużym zagęszczeniu zwierząt (zgodne z normami), intensywnym tuczu, wysokich wynikach produkcyjnych ryzyko szerzenia się zakażenia wzrasta i wymusza stosowanie weterynaryjnych produktów leczniczych.*

Działaniem naprawczym wobec powszechnego wykorzystywania antybiotyków może być upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń płynących z nadmiernego i nierozważnego stosowania antybiotyków u zwierząt oraz wypracowanie dobrych praktyk lekarskich i hodowlanych mających na celu ograniczenie stosowania antybiotyków w produkcji zwierzęcej dotyczących m.in. warunków dobrostanu zwierząt, żywienia, higieny i organizacji produkcji zwierzęcej. Propagowanie właściwej profilaktyki zdrowotnej, dobrego zarządzania stadem i odpowiedniego żywienia jest jednym z narzędzi prowadzącym do racjonalnego stosowania antybiotyków w chowie zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 269-275)

2.2.3. W latach 2015-2016 Inspektorat został dwukrotnie powiadomiony przez innych powiatowych lekarzy weterynarii³³ o stwierdzeniu w badaniu skринingowym obecności antybiotyków lub innych substancji o działania przeciwbakteryjnym w mieszance paszowej pełnoporcjowych wyprodukowanej przez nadzorowaną przez PLW wytwórnię pasz (PL0804001p).

Po otrzymaniu ww. powiadomień PLW – stosownie do obowiązujących procedur – każdorazowo przeprowadził kontrolę ww. wytwórni (w dniu otrzymania powiadomienia wraz z wynikiem badania), w ramach której ustalił m.in., że w wytwórni nie stwierdzono antybiotyków oraz niedopuszczanych substancji przeciwbakteryjnych, recepturę kwestionowanej paszy, a także miejsca oraz sposób dostarczenia paszy. Następnie powiadomił³⁴ wszystkich właściwych miejscowo PLW (z uwagi na miejsce przeznaczenia lub środek transportu) o fakcie stwierdzenia w ramach badań skринingowych próby dodatniej. W dniu 30.05.2016 r. PLW w Szczecinie, a w dniu 03.08.2016 PLW w Grodzisku Wlkp. powiadomił Inspektorat o wyniku badań różnicujących (nie stwierdzono obecności antybiotyków), o czym PLW powiadomił właściwych PLW.

(dowód: akta kontroli str. 168-187)

2.2.4. W związku ze stwierdzeniem, w ramach poboru prób monitoringowych pasz i wody – trzech przypadków obecności substancji przeciwbakteryjnych (antybiotyków) w wodzie podawanej do pojenia zwierząt w gospodarstwie, PLW przeprowadził ogółem 11 kontroli doraźnych w tych podmiotach. Informacje o podjętych działaniach w związku z ww. kontrolami przedstawiono w pkt. 2.4. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 152-158, 168-211, 224-243, 262-268)

2.3. PLW stosownie do wymogów Instrukcji Monitoringowej GLW³⁵ opracował procedurę dotyczącą właściwego operowania próbkami w ramach monitoringu pozostałości, a także wyznaczył osoby odpowiedzialne w Inspektoracie za realizację monitoringu pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych oraz upoważnione do pobierania prób. Inspektorat posiadał również sprzęt i wyposażenie do pobierania próbek wymagane w ww. Instrukcji Monitoringowej.

³³ PLW Szczecin – 16.05.2016 r., PLW Grodzisk Wlkp. – 07.07.2016.

³⁴ Odpowiednio: 18.05.2016 r. oraz 08.07.2016 r.

³⁵ Instrukcja Głównego Lekarza Weterynaryjnego Nr GIWlab 830-9/13 z 15 marca 2013 r. w sprawie zakresu i sposobu realizacji programu badań kontrolnych substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych u zwierząt w produktach pochodzenia zwierzęcego oraz w wodzie przeznaczonej do pojenia zwierząt i paszach (obowiązywała do 30.03.2017 r.). Aktualnie w tym zakresie obowiązuje Instrukcja Nr GIWpr 02010-5/2017 z 30 marca 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 212-221)

2.3.1. Plan badań kontrolnych w kierunku pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt żywych, produktach spożywczych pochodzenia zwierzęcego, w paszach i wodzie na terenie powiatu nowosolskiego – „monitoring ZBŻ”, (substancje niedozwolone - grupa A6 i bakteriobójcze - grupa B1) obejmował:

- w 2015 r. – 10 prób (mleko krowie – 1 próba, miód – 1 próba, jaja kurze – 4 próby, świnie mięśnie – 3 próby, indyki woda – 1 próba) – wszystkie zrealizowano,
- w 2016 r. – 10 prób (mleko krowie – 1 próba, jaja kurze – 5 prób, świnie mięśnie – 4 próby) oraz 2 próby pozaplanowe (płynne żółtko z solą, płynna masa jajowa z dodatkami) – wszystkie zrealizowano.

W pobranych próbach nie stwierdzono substancji bakteriobójczych (przekroczenia dopuszczalnych poziomów), w tym antybiotyków, wobec czego nie pobierano prób dodatkowych.

(dowód: akta kontroli str. 148-151, 212-221)

Stosownie do postanowień Instrukcji Monitoringowej PLW przysyłał do WLW (do końca stycznia każdego roku kalendarzowego) coroczne opracowania (analizy) dotyczące liczby wprowadzonych do obrotu zwierząt, wielkość produkcji oraz dane dotyczące wielkości i struktury zakładów i gospodarstw na terenie powiatu, stanowiące podstawę do przydziału określonej liczby prób na powiat.

(dowód: akta kontroli str. 222-223)

Udział podmiotów objętych ww. monitoringiem w ogólnej liczbie gospodarstw tego samego rodzaju wynosił:

- w roku 2015: - mleko krowie (6,2% producentów mleka do skupu), - miód (0,9% ogółu podmiotów posiadających pszczoły, a 14,3% zarejestrowanych w sprzedaży bezpośredniej miodu), - jaja kurze (28,6% producentów jaj kurzych), - trzoda chlewna (100% rzeźni³⁶), - indyki (14,3% hodowców indyków);
- w roku 2016: - mleko krowie (6,2% producentów mleka do skupu), - jaja kurze (35,7% producentów jaj kurzych), - trzoda chlewna (100% rzeźni), - płynne żółtko z solą, płynna masa jajowa z dodatkami (50% zakładów przetwórstwa jaj).

(dowód: akta kontroli str. 148-151, 212-221)

Analiza dokumentacji PIW w zakresie prawidłowości poboru i dokumentowania prób monitoringowych wykazała, że:

- w latach 2015-2016 w Inspektoracie zrealizowano plany badań monitoringowych, a pobieranie próbek następowało w różnych odstępach czasowych, rozłożonych w okresie całego roku i nie kumulowano pobierania próbek w jednym dniu bez uzasadnienia;
- w żadnej z 22 zbadanych próbek nie stwierdzono substancji niedozwolonych, a PIW otrzymywał wynik badania z laboratorium w następujących terminach od dnia poboru próbki: poniżej 10 dni – 4 przypadki, od 10 do 20 dni – 12 przypadków, od 21 do 30 dni – 5 przypadków, a powyżej 30 dni – 1 przypadek (36 dni);
- w czterech przypadkach³⁷, stwierdzono przekroczenie 30-godzinnego okresu przechowywania próbki - od momentu jej pobrania do momentu ich przekazania do laboratorium, przy czym w jednym przypadku³⁸ laboratorium odmówiło przyjęcia próbki do badań, co skutkowało koniecznością pobrania przez PIW kolejnej próbki;

³⁶ PLW nadzoruje jedną rzeźnię.

³⁷ Tj. Nr próbki 0804/008 z 2015 r. jaja – antybiotyki i chemioterapeutyki, Nr próbki 0804/018 z 2015 r. świnia mięśnie – substancje przeciwbakteryjne - antybiotyk, Nr próbki 0804/005 z 2016 r. świnia mięśnie – substancje farmakologicznie czynny – Chloramfenikol, Nr próbki 0804/014 z 2016 r. jaja – antybiotyki i chemioterapeutyki.

³⁸ Nr próbki 0804/018 z 2015 r. świnia mięśnie – substancje przeciwbakteryjne – antybiotyk.

- sporządzona w ramach badań monitoringowych dokumentacja odpowiadała wymogom Instrukcji Monitoringowej;
- przed pobraniem próby informowano telefonicznie podmioty, w których zaplanowano pobranie próby o fakcie kontroli oraz ewentualnym pobraniu próby na tydzień przed datą planowanego poboru.

(dowód: akta kontroli str. 212-221, 296-298)

2.3.2. Plan badań prób monitoringowych pasz i wody na terenie powiatu nowosolskiego – „monitoring ZPU”, (substancje niedozwolone - grupa A6 i przeciwbakteryjne - grupa B1) obejmował:

- w 2015 r. – 15 prób (14 – woda, 1 – pasze) – wszystkie zrealizowano,
- w 2016 r. – 17 prób (16 – woda, 1 – pasze) – nie zrealizowano planu w zakresie pobrania 6 prób wody, w tym trzoda chlewna - zaplanowano pobranie 2 prób nie wykonano żadnej, brojler kurzy - zaplanowano pobranie 7 prób wykonano 5 oraz indyk rzeźny - zaplanowano pobranie 5 prób wykonano 3 próby.

PLW wyjaśnił, że powodem niewykonania planu były braki kadrowe i zwiększona liczba obowiązków wszystkich pracowników merytorycznych.

(dowód: akta kontroli str. 168-187, 224, 244, 269-275)

Starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego w ZPU (pełnomocnik ds. monitoringu) wyjaśnił, że *Powodem są braki kadrowe i zwiększona liczba obowiązków w dziale ZPU i ZBŻ, ZZZ. W 2016 roku brak jednego pracownika w dziale ZPU przy jednoczesnej nieobecności pracownika działu ZBŻ (nieobecność do 28.03.2016r), spowodował zwiększenie liczby obowiązków wszystkich pracowników PIW. W okresie 15.09-30.11.2016r w dziale ZPU były nieobecne dwie osoby.*

W dniu 24 października 2016 r. PLW poinformował WIW o ryzyku niewykonania monitoringu pasz w zaplanowanym zakresie ze względu na braki kadrowe. PIW w dniu 26 października 2016 r. został poinformowany o rozdysponowaniu prób na inne inspektoraty województwa lubuskiego.

(dowód: akta kontroli str. 152-158, 168-18, 244)

Udział podmiotów objętych ww. monitoringiem w ogólnej liczbie gospodarstw tego samego rodzaju wynosił:

- w roku 2015: - trzoda chlewna (0,6% gospodarstw), - indyk (71,4%), kura nioska (21,4%), brojler kurzy (18,5%);
- w roku 2016: - indyki (42,9%), - kura nioska (21,4%), - brojler kurzy (17,9%).

(dowód: akta kontroli str. 148-151, 168-187)

Analiza dokumentacji PIW w zakresie prawidłowości poboru i dokumentowania ww. prób monitoringowych wykazała, że:

- w roku 2015 w Inspektoracie zrealizowano plan badań monitoringowych ZPU, a pobieranie próbek następowało w różnych odstępach czasowych, rozłożonych w okresie całego roku i nie kumulowano pobierania prób w jednym dniu bez uzasadnienia; natomiast w roku 2016 nie zrealizowano planu w zakresie 6 prób wody;
- sporządzona w ramach badań monitoringowych dokumentacja odpowiadała obowiązującym wymogom;
- w przypadku poboru prób pełnomocnik ds. monitoringu (osoba pobierająca próby) w latach 2015-2016 informowała telefonicznie podmioty planowane do poboru próby o fakcie przyjazdu na fermę – bez podawania informacji o zamiarze poboru próby monitoringowej;
- w przypadku wszystkich prób stwierdzono przekroczenie 30-godzinnego okresu przechowywania próbki - od momentu ich pobrania do momentu ich przekazania do laboratorium, a próbki wody były każdorazowo mrożone;

- w przypadkach dwóch próbek (po jednej z roku 2015 oraz 2016) wody pobranej u hodowców brojlerów kurzych stwierdzono próby dodatnie (obecność antybiotyków)³⁹. Ponadto w pobranej toku kontroli NIK, próby wody u hodowcy brojlera kurzego⁴⁰, również stwierdzono wynik dodatni (obecność antybiotyku). Działania PLW podjęte w związku z wynikami ww. prób monitoringowych przedstawiono w pkt. 2.4. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 148-151, 168-187, 203-211, 262-268)

2.4. Analiza dokumentacji Inspektoratu w zakresie działań podjętych w związku ze stwierdzeniem trzech dodatnich prób monitoringowych (obecność antybiotyków w wodzie) wykazała m.in., że:

- PLW zgodnie z obowiązującymi procedurami⁴¹ po otrzymaniu z laboratorium (ZHW) dodatniego wyniku badań skrinningowych niezwłocznie⁴² przeprowadzał postępowanie wyjaśniające (kontrolę w gospodarstwie), w ramach którego m.in. dokonywał inwentaryzacji zwierząt, ustalał obecność na terenie gospodarstwa produktów leczniczych/surowców farmaceutycznych nieznanego pochodzenia, analizował dokumentację (ewidencję) leczenia zwierząt w celu ustalenia wykorzystywanych leków – z ww. czynności sporządził wymaganą dokumentację;
- PLW zgodnie z obowiązującymi procedurami po otrzymaniu z laboratorium (PIWet-PIB w Puławach) wyniku badań różnicujących potwierdzających obecność antybiotyków niezwłocznie przeprowadzał ponowną kontrolę w gospodarstwie w celu ustalenia źródła pochodzenia stwierdzonych antybiotyków w wodzie – w każdym z trzech przypadków jako źródło ustalono zanieczyszczenie linii (instalacji) do pojenia zwierząt powstałe po wcześniejszym leczeniu zwierząt antybiotykiem wynikającym z dokumentacji (ewidencji) leczenia;
- w dwóch przypadkach (z roku 2016 oraz z 2017) PLW wydał wymaganą obowiązującą procedurą decyzję administracyjną blokującą stado w celu uniemożliwienia wykorzystywania zwierząt do produkcji środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz wprowadzania ich do obrotu, a także nakazującą oczyszczenie instalacji do pojenia zwierząt w celu usunięcia pozostających w niej antybiotyków. Natomiast w jednym przypadku (z 2015 r.) nie wydano takiej decyzji, a zalecenia w ww. zakresie zamieszczono jedynie w protokole z kontroli⁴³.
- po zakończeniu procesu oczyszczenia instalacji PLW każdorazowo przeprowadzał ponowne kontrole i pobierał próby wody (na skuteczność czyszczenia linii pojenia zwierząt) – w wyniku badań nie stwierdzono substancji przeciwbakteryjnych;
- o przebiegu i wynikach sprawy każdorazowo informowano stosownie do wymogów obowiązującej procedury – GLW i WLW przekazując raporty wg obowiązującego wzoru;
- na żaden z podmiotów, w których stwierdzono obecność antybiotyków nie nałożono sankcji.

(dowód: akta kontroli str. 152-158, 168-211, 224-243, 262-268)

PLW wyjaśnił, że: *Aby można było stwierdzić, iż popełniono wykroczenie trzeba udowodnić, iż podawano substancje niedozwolone. Ww. przypadki dotyczyły stwierdzenia śladowych pozostałości po wcześniejszym leczeniu. Substancje stwierdzone w wyniku badania*

³⁹ Dotyczy: Nr próbki 0804/MONIT/54/2015 z 26.10.2015 r. brojler kurzy – stwierdzono obecność linkomycyny w stężeniu 3,4 +/- 1,0 µg/l, Nr próbki 0804/MONIT/50/2016 z 12.09.2016 r. brojler kurzy – stwierdzono obecność enrofloksacyny w stężeniu 146 +/- 52,2 µg/l.

⁴⁰ Dotyczy: Nr próbki 0804/MONIT/18/2017 z 17.05.2017 r. – stwierdzono obecność enrofloksacyny w stężeniu 41,3 +/- 13,2 µg/l.

⁴¹ Wytyczne GLW w zakresie wykrywania substancji przeciwbakteryjnych w wodzie i paszy (pismo nr GIWpuf-7010-7/2014 z dnia 12 lutego 2014 r.) dla powiatowych lekarzy weterynarii przy pobieraniu prób wody do pojenia zwierząt gospodarskich w kierunku wykrywania obecności antybiotyków;

⁴² W dwóch przypadkach (z 2015 r. oraz z 2017 r.) tego samego dnia, a w jednym przypadku (z 2016 r.) następnego dnia.

⁴³ W protokole 35/2015 z kontroli doraźnej z dnia 04.11.2015 r.,

różnicującego były zgodne z substancjami zapisanymi w ewidencji leczenia wystawionych dla danego stada. Przyczyną dodatniego wyniku badania różnicującego było nieskuteczne czyszczenie linii pojenia.

W związku z powyższym nie nałożono sankcji. (w mojej ocenie obowiązujący stan prawny nie kwalifikuje takich przypadków jako wykroczenie).

Sankcją wobec ferm drobiu jest zwiększony nadzór nad gospodarstwem wynikający z przeprowadzonej analizy ryzyka.

(dowód: akta kontroli str. 269-275)

2.5. W zakresie trudności i ograniczeń w sprawowaniu nadzoru nad wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej PLW poinformowała, że *W mojej ocenie trudności i ograniczenia w przygotowaniu i realizacji zadań Inspekcji dotyczących zapewnienia prawidłowego wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej wynikają głównie z braków kadrowych i organizacyjnych PIW, WIW. Zasadne wydaje się zwiększenie zatrudnienia na szczeblu wojewódzkim w zespołach do spraw nadzoru farmaceutycznego wraz z poszerzeniem ich kompetencji (możliwość wykonania czynności kontrolnych w gospodarstwie). Aktualnie o nieprawidłowościach dotyczących ewidencji i przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych PLW powiadamia Wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego, co wydłuża tryb postępowania wyjaśniającego.*

Wątpliwości rodzi aktualny stan prawny dot. dokumentacji lekarsko weterynaryjnej. Zasadnym byłoby wprowadzenie książki leczenia w formie bloczku samokopiującego (druk ścisłego zarachowania) z naniesionym numerem siedziby stada lub weterynaryjnym numerem identyfikacyjnym- przynależna i obecna w gospodarstwie/na fermie. To hodowca powinien być zobowiązany do jej zakupu. Dla zwierząt gospodarskich mogłaby być zamawiana np. w ARiMR (tam właściciel zwierząt załatwia wszelkie formalności – nadanie numeru siedziby stada, zamówienie paszportów, kolczyków). W bloczku byłaby odnotowana każda wizyta lekarska (bez względu na korzystanie przez właściciela zwierząt z pomocy różnych lekarzy weterynarii).

(dowód: akta kontroli str. 269-275)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2015-2016 PLW nie w pełnym zakresie zrealizował plany kontroli oraz plany badań monitoringowych ZPU. Spośród 20 zaplanowanych w roku 2015 kontroli w zakresie żywienia zwierząt w gospodarstwie SPIWET „PASZE C” zrealizowano 17, a spośród 16 zaplanowanych w roku 2016 kontroli poprzedzających pobranie prób monitoringowych SPIWET „PASZE G” zrealizowano 10 – w konsekwencji nie zrealizowano planu monitoringu ZPU w zakresie pobrania 6 prób wody. Ponadto do 30 czerwca 2017 r. PLW nie przeprowadził rekontroli (w zakresie sprawdzenia wykonania zaleceń pokontrolnych) w podmiocie⁴⁴, w którym stwierdzono nieprawidłowości w ewidencji (dokumentacji) leczenia zwierząt (opisane w pkt. 2.2.2. niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 75-81, 148-187)

PLW oraz starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego w ZPU (pełnomocnik ds. monitoringu) jako przyczyny niewykonania ww. planów wskazały przede wszystkim braki kadrowe, związane z niepełną obsadą oraz długotrwałymi absencjami pracowników PIW.

(dowód: akta kontroli str. 152-158, 269-275)

2. Przekazanie do właściwego laboratorium czterech prób na obecność antybiotyku w ramach monitoringu ZBŻ oraz wszystkich prób wody i paszy w ramach monitoringu ZPU nastąpiło z przekroczeniem 30 godzinnego terminu od pobrania tych prób

⁴⁴ Wet. Nr Ident. PL080400378p hodowca trzody chlewniej – kontrola z dnia 19.04.2016 r. – SPIWET „PASZE C”

(ponadto próbki wody były każdorazowo mrożone), przy czym w jednym przypadku⁴⁵ laboratorium odmówiło przyjęcia próbki do badań, co skutkowało koniecznością pobrania przez PIW kolejnej próbki.

Stosownie do wymogu określonego w przepisie § 6 ust. 1 pkt 3 lit. b oraz ust. 3 pkt 1 rozporządzenia monitoringowego⁴⁶ próbkę do badań pozostałości antybiotyków przechowuje się w temperaturze od 0 do 4 °C oraz przekazuje do laboratorium nie później niż przed upływem 30 godzin od ich pobrania.

(dowód: akta kontroli str. 168-187, 212-221)

- Starszy specjalista ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego w ZBŻ (odpowiedzialna za monitoring ZBŻ) wyjaśnił, że: *Przekroczenie wymaganych 30 godzin od momentu pobrania prób w kierunku obecności antybiotyków do czasu przekazania prób do laboratorium wynikało z przeoczenia właściwego wymaganego czasu pobrania.*

- Starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego w ZPU (odpowiedzialna za monitoring ZPU) wyjaśnił, że: *Próby wody pobierane były w oparciu o pismo Głównego Lekarza Weterynarii (dalej GLW) z dnia 12 lutego 2014 roku (znak GIWpuf-7010-7/2014(1)). W Piśmie tym zawarto wytyczne w zakresie pobierania próbek wody w ramach Planu Urzędowej Kontroli Pasz na rok 2014 i obowiązywało ono także w latach 2015-2016. W wytycznych tych nie określono terminu na przekazanie prób do laboratorium, natomiast wskazano w pkt.II.8, że próbki przekazuje się do laboratorium w postaci zamrożonej lub schłodzonej o temperaturze nie wyższej niż 8 stopni Celsjusza. Ponadto w piśmie GLW z dnia 24 marca 2014 roku (znak GIWpuf-7010-22/2014(1)) poinformowano, że wytyczne w sprawie postępowania z wodą pobraną do badań w kierunku obecności antybiotyków nie zostały przygotowane w oparciu o rozporządzenie dotyczące badania obecności pozostałości produktów leczniczych weterynaryjnych u zwierząt żywych i w produktach pochodzenia zwierzęcego, a w oparciu o wytyczne przygotowane przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, z którym były one konsultowane pod względem merytorycznym w zakresie badań laboratoryjnych.*

(dowód: akta kontroli str. 152-158, 224-243, 296-298)

Zdaniem NIK, funkcjonujący w Inspektoracie sposób organizacji dostarczania próbek do właściwego laboratorium (za pośrednictwem WIW) oraz obowiązujące regulacje wewnętrzne (instrukcje, pisma, wytyczne) nie zwalniały PLW z obowiązku przestrzegania przywołanych powyżej przepisów powszechnie obowiązujących określonych w rozporządzeniu monitoringowym.

Jednakże NIK zauważa, że z dniem 2 lipca 2017 r. weszło w życie nowe rozporządzenie sprawie badań monitoringowych⁴⁷, zgodnie z którym próbki schładza się lub zamraża, z wyłączeniem próbek jaj, miodu i pasz oraz dostarcza do laboratorium nie później niż przed upływem 7 dni od dnia ich pobrania (§ 6 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3), dlatego też NIK odstępuje od formułowania wniosku pokontrolnego w tym zakresie.

3. Pobór próbek wody w ramach monitoringu ZBŻ następował bez zachowania tzw. aspektu pełnego zaskoczenia⁴⁸, bowiem przed pobraniem próby informowano telefonicznie podmioty, w których zaplanowano pobranie próby o fakcie kontroli oraz ewentualnym pobraniu próby na tydzień przed datą planowanego poboru.

(dowód: akta kontroli str. 212-221, 296-298)

⁴⁵ Nr próbki 0804/018 z 2015 r. świnia mięśnie – substancje przeciwbakteryjne – antybiotyki.

⁴⁶ Rozporządzenie monitoringowe uchylone z dniem 27 czerwca 2017 r. w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie monitorowania substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych (Dz. U. poz. 1246), zgodnie z którym – próbki schładza się i zamraża, z wyłączeniem próbek krwi, jaj, miodu i pasz, i przekazuje się do laboratorium niezwłocznie, nie później niż przed upływem 7 dni od dnia jej pobrania (§ 6 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3).

⁴⁷ Ww. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 czerwca 2017 r.

⁴⁸ Stosownie do postanowień rozdziału VII lit. C pkt 9 Instrukcji Monitoringowej przy pobieraniu próbki należy zachować aspekt pełnego zaskoczenia. Pobieranie próbki nie może być wcześniej uzgadniane z osobami spoza Inspekcji Weterynaryjnej. Godzina, pora dnia i dzień tygodnia, w którym ma się odbyć pobranie próbki muszą być nieoczekiwane.

Starszy specjalista ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego w ZBŻ (odpowiedzialna za monitoring ZBŻ) wyjaśnił, że *Po rozdysponowaniu miejsc pobrania prób i kierunków badań monitoringowych, gospodarstwa, zakłady informowane są drogą telefoniczną z wyprzedzeniem ok. 1 tygodniowym o czasie kontroli. Ma to na celu zagwarantowania obecności właścicieli lub osób upoważnionych przy czynnościach związanych z pobraniem prób. Nie było możliwości przestrzegania aspektu pełnego zaskoczenia i niezgadzania terminu pobierania prób monitoringowych.*

Przy nieinformowaniu właścicieli szczególnie gospodarstw rolnych, częste były przypadki nieobecności upoważnionych osób, co skutkowało ponownemu typowaniu miejsc poboru próbek znajdujących się w różnych miejscowościach, oddalonych od siebie wiele km.

(dowód: akta kontroli str. 296-298)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, iż mimo wskazania racjonalnych argumentów, które wpłynęły na niezachowanie wymogu pełnego zaskoczenia przy poborze próbek, wytyczne Głównego Lekarza Weterynarii, nie przewidują odstępstw od ustanowionego rygoru.

4. Pomimo otrzymania z laboratorium (PIWet- PIB w Puławach) wyniku badań różnicujących potwierdzających obecność antybiotyków w próbce⁴⁹, wbrew obowiązującym procedurom⁵⁰, PLW nie wydał decyzji administracyjnej blokującej stado w celu uniemożliwienia wykorzystywania zwierząt do produkcji środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz wprowadzania ich do obrotu, a zalecenia w ww. zakresie zamieszczono jedynie w protokole z kontroli⁵¹.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. nadzoru nad paszami i ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego w ZPU (pełnomocnik ds. monitoringu) wyjaśnił, że *Niewydanie decyzji spowodowane było brakami kadrowymi oraz zwiększoną liczbą obowiązków w dziale ZPU i ZBŻ spowodowaną długotrwałą nieobecnością jednego pracownika zespołu ZPU od 12.08.2015r. do 2017 roku oraz nieobecnością jednego pracownika zespołu ZBŻ przez cały rok 2015 aż do 28.03.2016r. (...) Brak wydania decyzji blokującej stado nie spowodował ryzyka wprowadzenia tych zwierząt lub produktów ze zwierząt na rynek bez zgody PLW, ponieważ w roku 2015 tylko pracownicy PIW- lekarze weterynarii wystawiali świadectwa zdrowia dla zwierząt żywych przewożonych z gospodarstwa do ubojni.*

(dowód: akta kontroli str. 152-158, 168-211, 224-243, 262)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Powiatowy Lekarz, w ramach przyznanych kompetencji oraz obowiązujących w Inspekcji rozwiązań organizacyjnych i uregulowań wewnętrznych, zasadniczo prawidłowo sprawował nadzór nad wykorzystywaniem antybiotyków w produkcji zwierzęcej na obszarze swej właściwości. NIK jednakże zauważa, że wskutek trudnej sytuacji kadrowej, działania nadzorcze zostały ograniczone w stosunku do założeń wynikających, z objętych kontrolą NIK, planów kontroli i planów badań monitoringowych (niepełna realizacja planów).

PLW na ogół prawidłowo przeprowadzał i dokumentował kontrole dotyczące badania ewidencji (dokumentacji) leczenia zwierząt, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości – poza jednostkowym przypadkiem zaniechania wydania decyzji administracyjnej blokującej stado w celu uniemożliwienia wykorzystywania zwierząt do produkcji środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz wprowadzania ich do obrotu – reagował zgodnie z obowiązującymi wymogami.

Również właściwie typowano podmioty do objęcia badaniami monitoringowymi, a ich wyniki dokumentowano we właściwej formie. Stwierdzone w tym obszarze nieprawidłowości dotyczyły natomiast przekraczania, wyznaczonego przepisami powszechnie obowiązującymi, czasu na dostarczenie pobranych próbek do laboratorium oraz niedochowania aspektu pełnego zaskoczenia przy poborze próbek.

⁴⁹ Dotyczy: Nr próbki 0804/MONIT/54/2015 z 26.10.2015 r. brojler kurzy – stwierdzono obecność linkomycyny w stężeniu 3,4 +/- 1,0 µg/l,

⁵⁰ Wytyczne GLW w zakresie wykrywania substancji przeciwbakteryjnych w wodzie i paszy (pismo nr GIWpuf-7010-7/2014 z dnia 12 lutego 2014 r.) dla powiatowych lekarzy weterynarii przy pobieraniu prób wody do pojenia zwierząt gospodarskich w kierunku wykrywania obecności antybiotyków;

⁵¹ W protokole 35/2015 z kontroli doraźnej z dnia 04.11.2015 r.

3. Współpraca pomiędzy inspekcjami oraz z innymi organami/podmiotami.

Opis stanu faktycznego

3.1. Powiatowy Lekarz w dniu 20 lutego 2008 r. zawarł porozumienie z Powiatowym Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Nowej Soli (PPIS) o wzajemnej współpracy i współdziałaniu na szczeblu powiatowym (*Porozumienie*).

Zakres wzajemnej współpracy ww. organów, w tym wynikający z postanowień Porozumienia przedstawiał się następująco:

- strony Porozumienia przekazywały sobie wzajemnie listy zakładów wspólnie nadzorowanych (ogółem pięć podmiotów),
- Inspekcje przekazywały sobie aktualne dane dotyczące poczty elektronicznej oraz numery faksów i telefonów (punkty kontaktowe),
- PLW oraz PPIS nie przeprowadzali wspólnych kontroli podmiotów podlegających wspólnemu nadzorowi, a także wspólnych kontroli na targowiskach,
- W latach 2015-2016 nie wystąpiły przypadki powiadamiania PLW przez PPIS o stwierdzeniu nielegalnej sprzedaży bezpośredniej, marginalnej, lokalnej i ograniczonej, a także prowadzonej na odległość (sprzedaży wysyłkowej) produktów pochodzenia zwierzęcego; a także innych nieprawidłowościach w działalności podmiotów podlegających nadzorowi weterynaryjnemu,
- przedstawiciele IW oraz IS uczestniczyli w Powiatowych Centrach Zarządzania Kryzysowego, podczas których Inspekcja Weterynaryjna przekazywała bieżące informacje dotyczące sytuacji epidemiologicznej i epizootycznej związanej z afrykańskim pomorem świń (ASF) oraz ptasią grypą, a także wymiano informacje na temat aktualnie obowiązujących przepisów prawnych i ich stosowania dotyczących afrykańskiego pomoru świń oraz ptasiej grypy,
- PLW przekazywał informacje o podejrzeniu/stwierdzeniu wystąpienia/wygaszeniu ognisk chorób zakaźnych - włośnicy u dzików, Salmonella Typhimurium u gołębia oraz u gęsi, Salmonella Infantis u kur niosek towarowych oraz Salmonella Enteritidis na fermach brojlera kurzego;
- PLW przekazywał informacje o wynikach obserwacji zwierząt prowadzonych w związku z pokąsaniem ludzi w celu wykluczenia zakażeń wścieklizny - 18 obserwacji psów w kierunku wścieklizny oraz 16 dochodzeń epizootycznych;
- PPIS przekazywał informacje o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- w skierowanych do WLW corocznych pismach dotyczących zakresu i oceny współpracy z Inspekcją Sanitarną PLW wskazywał, że nie ma obszarów, w których współpraca układa się nieprawidłowo (współpraca przebiegała bez zastrzeżeń).

(dowód: akta kontroli str. 259-261)

3.2. W latach 2015-2016 PLW nie przysyłał powiadomień RASFF w związku ze stwierdzeniem produktów o niewłaściwej jakości zdrowotnej, w tym w zakresie antybiotyków.

W tym samym okresie do PLW wpłynęło jedno uzupełniające powiadomienie alarmowe RASFF⁵² dotyczące stwierdzenia przez holenderską firmę pałeczek Salmonella Enteritidis w niepasteryzowanym białku jaja kurzego dostarczonym m.in. do podmiotu nadzorowanego przez PLW. W związku z ww. powiadomieniem PLW przeprowadził cztery kontrole w nadzorowanym podmiocie, w wyniku których nie stwierdził nieprawidłowości. O podejmowanych działaniach i ich wynikach każdorazowo powiadamiano organ nadrzędny (WLW).

Analiza dokumentacji PIW w zakresie ww. działań nie wykazała niezgodności z wymogami określonymi w Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWbż-500-1/12 z dnia 19 stycznia 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu działania Krajowego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF).

(dowód: akta kontroli str. 256-257)

⁵² Nr 2106.1437-fup22 z dnia 7 listopada 2016 r.

3.3. W okresie objętym kontrolą PLW nie współpracował z innymi instytucjami (np. organizacjami pozarządowymi, organizacjami producentów/hodowców, organami samorządu terytorialnego, Inspekcją Handlową, Inspekcją Farmaceutyczną, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych) na rzecz prawidłowego wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej. PLW nie przeprowadzał również wspólnych kontroli, szkoleń, akcji informacyjnych w temacie wykorzystania antybiotyków w produkcji zwierzęcej.

(dowód: akta kontroli str. 258)

Powiatowy Lekarz wyjaśnił, że: *Na terenie powiatu nowosolskiego nie wystąpiła sytuacja, która powodowałaby konieczność nawiązania współpracy z innymi instytucjami na rzecz prawidłowego wykorzystywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej.*

(dowód: akta kontroli str. 276-284)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

We właściwy sposób PLW wywiązywał się z obowiązków nałożonych postanowieniami porozumienia o współpracy z PPIS, w szczególności przekazując wymagane informacje, w tym listy podmiotów wspólnie nadzorowanych, informacje o występujących zagrożeniach na nadzorowanym terenie oraz wyniki badań monitoringowych, a także dokonując okresowej oceny prowadzonej współpracy.

Inspektorat, podejmując działania w ramach systemu RASFF, postępował stosownie do przyjętych schematów działania, realizując niezwłocznie i we właściwy sposób swoje zadania.

Współpraca z innymi organami lub podmiotami nie obejmowała problematyki wykorzystania antybiotyków w produkcji zwierzęcej.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵³, wnosi o:

1. Powiadomienie właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wojewódzkiego inspektora inspekcji handlowej o skreśleniu podmiotu z prowadzonego rejestru.
2. Pełną realizację obowiązujących w Inspektoracie założeń planów kontroli i planów badań monitoringowych.
3. Zapewnienie przestrzegania aspektu pełnego zaskoczenia przy poborze próbek do badań monitoringowych.
4. Przeprowadzenie kontroli sprawdzającej (rekontroli) w zakresie sprawdzenia sposobu realizacji zaleceń pokontrolnych w podmiocie⁵⁴, w którym stwierdzono nieprawidłowości w ewidencji (dokumentacji) leczenia zwierząt.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

⁵³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

⁵⁴ Wet. Nr Ident. PL080400378p hodowca trzody chlewnej – kontrola z dnia 19.04.2016 r. – SPIWET „PASZE C”

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 14 lipca 2017 r.

Kontroler
Mariusz Kniat
doradca prawny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Dyrektor
Zbysław Dobrowolski

.....
podpis